

Ciutadans: els perquès d'un ascens electoral en temps rècord

Els nous Ciutadans d'Albert Rivera han enarborat la bandera de la regeneració política per convèncer els electors de tot l'Estat, tot i que ja els han plogut crítiques per haver apuntalat dos dels màxims exponents de les sospites de corrupció: el PSOE a Andalusia i el PP a la Comunitat de Madrid. L'èxit, aparentment, té més d'un pare: una estratègia de comunicació gairebé perfecta amb Rivera com a líder indiscutible, una presència mediàtica continuada acompanyada d'enquestes que sempre els situen en ascens, i un discurs nou davant el desgast d'un PP i d'un PSOE amb problemes de credibilitat i incapaços d'atraure els electors joves. Arriben a la recta final del 20-D en una posició inimaginable fa un any.

Marc Campdelacreu / MADRID

Els nous Ciutadans d'Albert Rivera han enarborat la bandera de la regeneració política per convèncer els electors de tot l'Estat, tot i que ja els han plogut crítiques per haver apuntalat dos dels màxims exponents de les sospites de corrupció: el PSOE a Andalusia i el PP a la Comunitat de Madrid. L'èxit, aparentment, té més d'un pare: una estratègia de comunicació gairebé perfecta amb Rivera com a líder indiscutible, una presència mediàtica continuada acompanyada d'enquestes que els situaven fins a aquesta setmana en ascens, i un discurs nou davant del desgast d'uns PP i PSOE amb problemes de credibilitat i incapaços d'atraure els electors joves. Arriben a la recta final del 20-D en una posició inimaginable fa un any. Però què en sabem, del seu creixement per tot l'Estat? Amb quins aliats han comptat pel camí? Són tan transparents com pregonen? Aquestes són les certeses i els interrogants d'un viatge sobtat cap al poder polític espanyol.

Madrid, el present

El dilluns 7 de desembre és un dia especial al número 253 del carrer Alcalá de Madrid, molt prop de la plaça de toros de Las Ventas. **Ciutadans estrena el seu nou centre d'operacions a la capital.** La data no és casual. A l'agenda hi ha un esdeveniment clau en campanya: el debat de les generals emès per Antena 3 i La Sexta. Tot està a punt per seguir-lo des d'una pantalla gegant: hi són les cares visibles a l'Ajuntament i a la Comunitat de Madrid, alguns dels seus candidats al Congrés, desenes de militants i també els mitjans de comunicació, pendants d'un Albert Rivera que després es desplaçarà fins allà en una escena també televisada. Tot ha de sortir bé. L'edifici, expliquen des de Ciutadans, té 700 metres quadrats i un contracte de lloguer tancat en 7.200 euros mensuals fins al 28 de febrer. No era el pla inicial: el partit presidit per Rivera tenia gairebé lligada una operació per instal·lar-se en un edifici més gran i més car al passeig de Recoletos, zona noble, al costat del barri de Salamanca... menys convenient, això sí, per sostenir una imatge de nova política amb pocs excessos. Ara estan cridats a ser una peça clau en l'escenari postelectoral.

Del 3% al 19% de vot en menys d'un any

L'última enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) situa Ciutadans com a tercera força política a escala estatal. El 20-D aconseguiria entre 63 i 66 escons al Congrés dels Diputats, amb una estimació de vot que, segons el CIS, arribaria al 19%. Amençaria el PSOE, deixaria enrere Podem, i seria l'únic partit amb el qual el PP podria assegurar la majoria absoluta. **L'evolució és espectacular: el CIS del mes de gener li atorgava només el 3,1% dels vots.** En menys d'un any ha escalat 16 punts en els sondejos, on passa de ser una força gairebé residual a una que pot aspirar a tot. Com és que avança tan ràpidament?

El gran i ràpid creixement en les enquestes del CIS es produeix sobretot durant el primer trimestre de l'any. Si al gener amb prou feines superava el 3% de l'estimació de vot, a l'abril, tres mesos després, pujava 10 punts, fins al 13,8%. Ja es mereixia el títol de força emergent que fins ara monopolitzava Podem. El partit liderat per Pablo Iglesias seguia una trajectòria inversa. Començava l'any vorejant un 24% d'intenció de vot. Apuntava a La Moncloa... Tres mesos després, perdia 7 punts i mig, fins al 16,5%. Desgast i ascens. Més prop de l'equilibri. Bipartidisme tocat de mort.

Què va passar en aquest període, del gener a l'abril?

Podem ocupa portades i titulars als mitjans de comunicació. La seva imatge es desgasta progressivament. Al gener, **Juan Carlos Monedero, cofundador del partit**, es converteix en el protagonista. Primer, per haver cobrat 425.000 euros assessorant governs com el de Veneçuela a través d'una empresa i no com a persona física. Monedero regularitza voluntàriament la situació amb dues declaracions complementàries abans que l'Agència Tributària li obri una investigació, abonant la diferència dels diners que hauria pagat de menys a les arques de l'Estat. Podem arriba a denunciar filtracions interessades, però Monedero redueix les aparicions públiques i setmanes després acabarà dimitint del seu càrrec. Formalment no hi va arribar a haver infracció tributària ni tampoc delictes fiscals. De fet, les querelles presentades fins ara han estat arxivades per la justícia, però la seva imatge quedava tocada.

No va ser l'únic front per a ell: 'El País' va arribar a publicar en portada que Monedero havia falsejat el seu currículum. L'1 de febrer, [la defensora dels lectors d'El País va haver d'admetre l'error](#). No es tracta de qüestionar una informació contrastada, sinó una que no ho està: la dimensió que si la dóna i amb quina intenció. Mesos abans, la lupa s'havia posat sobre **Íñigo Errejón i la seva beca d'investigació** a la Universitat de Màlaga.

És just aleshores quan **Ciutadans comença el seu ascens**. Rivera ja havia incrementat la seva visibilitat pública a tot Espanya arran de la consulta del 9-N a Catalunya i de l'entrada del seu partit al Parlament Europeu. És cada cop un polític més conegut, hàbil en els debats i protagonista d'unes negociacions frustrades amb UPyD —un partit que, de fet, obté millors resultats en les europees que Ciutadans i que és incòmode en la denúncia de casos de corrupció política i econòmica per via judicial.

A principis d'any, Rivera consolida i avança posicions: **només al mes de febrer apareix en entrevistes 26 cops als mitjans de comunicació**, segons l'agenda del partit. Portava més de 60 si tenim en compte els primers quatre mesos del 2015: Rivera, per cert, en aquella època ni tan sols havia anunciat que volia ser candidat a La Moncloa. Només era un diputat del Parlament de Catalunya —del sisè grup de la cambra, amb només 9 escons— i president d'una formació amb una estimació de vot del 3% en unes hipotètiques eleccions generals. Però la seva projecció està fent un salt.

Aviat arribarà un dels punts d'inflexió. No és el CIS el que els situa per primer cop com una formació clarament en auge: és **el diari 'El País'**. L'11 de gener de 2015, una enquesta de Metroscopia els porta a primera plana des del no-res: ["Podem consolida el seu ascens i Ciutadans irromp amb força"](#) amb una intenció de vot del 8%. Ja estan còmodament situats a l'agenda mediàtica, i ja no en sortiran, a la inversa del que li passarà a UPyD. Rivera aprofita l'impuls: a finals d'aquell mes anuncia que Ciutadans es presenta a les **eleccions autonòmiques i municipals**.

Tots els sondejos sobre aquells comicis, però, s'equivocaran. El CIS, per exemple, va adjudicar-los més escons dels que va obtenir en totes les comunitats autònomes on es presentava. La sobrerrepresentació crida l'atenció en comunitats com les Balears, on va obtenir només 2 dels 9 escons que preveia el CIS o 1 de 4 dels d'Extremadura. També va quedar fora dels parlaments de les Canàries, de Navarra o de Castella - la Manxa, tot i que el CIS els donava entrada amb entre 3 i 5 escons. Tot i així, van saber celebrar els resultats com una victòria de portes enfora.

Després de les autonòmiques, l'estimació de vot a Ciutadans baixa lleugerament, però només és un parèntesi. Les perspectives tornen a millorar a mesura que s'acosten les eleccions generals, amb resultats millors dels previstos, aquest cop sí, en les eleccions catalanes. **La projecció demoscòpica de Ciutadans és clau per justificar la seva presència mediàtica**, que no decau. Rivera suma aquest any 190 intervencions als mitjans, 121 de les quals són a la televisió, segons l'agenda del partit fins a l'inici de la campanya. Es concentren, sobretot, als canals i programes de contingut polític de Mediaset i d'Atresmedia, els dos grans actors de la televisió privada a Espanya. La Sexta lidera la llista entre els canals, tot i que cal tenir en compte que és el que més espais d'informació té respecte a Cuatro, Telecinco o Antena3.

Rivera TV
Create bar charts

Les seves habilitats comunicatives són innegables, i la seva disponibilitat a demanda dels mitjans, molt superior a la de la resta de líders: aprofita perfectament el buit que deixa un **Mariano Rajoy al·lèrgic a la televisió —8 entrevistes aquest any, 5 de les quals en els dos últims mesos—**, el d'un Pedro Sánchez molt més dosificat —amb poc més de 30 entrevistes a la ràdio i a la televisió a la seva agenda pública— i el d'un Pablo Iglesias que com a eurodiputat rebaixa el ritme d'exposició mediàtica habitual en els mesos anteriors. Tots tres han hagut d'accelerar les seves aparicions en programes televisius en l'últim tram de l'any...

Polèmiques amb poc ressò mediàtic

Les polèmiques han arribat amb comptagotes a les primeres pàgines dels grans diaris espanyols, i les referències al seu passat polític han estat més aviat escasses. Un exemple n'és el fet que dos dels homes de confiança del número 1 del partit, [José Manuel Villegas i Matías Alonso, facturessin diners a Ciutadans a través de les seves empreses](#) per treballs d'assessoria, tal com va destapar la Sindicatura de Comptes de Catalunya. El poc ressò de la notícia en alguns mitjans d'àmbit estatal contrasta amb les pàgines que van dedicar a qualsevol sospita relacionada amb membres de Podem, encara que eren evidents certes similituds, com el fet d'utilitzar empreses per facturar serveis i pagar així menys impostos.

També hi ha excepcions: alguns dels nous mitjans digitals —**com 'Infolibre', 'Eldiario.es', 'La Marea' o 'Contexto'**— sempre han estat exigents amb Ciutadans, i alguns programes de televisió han fet a Rivera les preguntes que no arribaven mai a altres espais. A **'El Objetivo', de La Sexta**, per exemple, Rivera va haver de respondre a les preguntes de la periodista Ana Pastor per la recol·locació com a assessor al Parlament Europeu de l'imputat Jordi Cañas, pels buits d'informació

detectats en els comptes de Ciutadans i per la seva fundació, o per l'empresa que hauria utilitzat José Manuel Villegas per pagar menys impostos quan facturava els seus serveis d'assessoria al partit. No eren ni són, és cert, el més comú, però no tots es poden posar dins del mateix sac.

El camí sense grans ensurts durant tot l'any s'ha alterat en els últims dies per les polèmiques intervencions de la seva **número 3 per Madrid, Marta Rivera de la Cruz**, sobre les mesures de Ciutadans per combatre la violència masclista, els seus tuits sobre denúncies falses o sobre la base política de l'Holocaust... un tuit irònic, han dit a Ciutadans, que va utilitzar per contestar en el seu moment a unes declaracions de Pablo Iglesias... Tot ara, en la recta final, quan ja s'han col·locat en segon lloc en algunes enquestes amb un projecte presentat fa dos anys...

Movimiento Ciudadano: l'impuls polític inicial

Darrere de l'estratègia comunicativa hi ha un projecte polític que feia temps que madurava. El 17 d'octubre de 2013, el president de Ciutadans convoca una roda de premsa en un hotel de Madrid, acompanyat de l'exministre de l'Interior amb Felipe González, Antonio Asunción, i per Juan Carlos Girauta, excandidat del PP i ara cap de llista per Barcelona. Tenien entre mans una plataforma cívica, Movimiento Ciudadano, que tenia per objectiu guanyar suports i visibilitat a escala estatal a partir de l'adhesió a un manifest de principis.

Ben aviat s'encadenen actes de difusió: primer, tan sols una setmana més tard, al teatre Goya de Madrid. Prop d'Albert Rivera s'hi asseien aquell dia periodistes habituals a les tertúlies televisives com Isabel San Sebastián o Antonio Pérez Henares, lligat a PROMECAL, un grup de comunicació influent sobretot a Castella - la Manxa i a Castella i Lleó.

Durant les setmanes següents, Movimiento Ciudadano es presentarà a les principals ciutats de l'Estat i explicarà el seu projecte als mitjans de comunicació que s'hi interessin. A poc a poc van arribant fixatges: alguns de prestigi, com l'economista Luis Garicano. També s'hi van incorporar cares habituals a les tertúlies de la televisió, com Marta Rivera de la Cruz, escriptora i col·laboradora en diversos programes de televisió i ara número tres per Madrid. Altres, com el periodista Jesús Cintora, van dir que no a Albert Rivera, com recorda el mateix periodista en un llibre recent. El programa que conduïa a Cuatro és, per cert, el que més intervencions li ha proporcionat aquest any.

El com: els pactes locals per aterrar a Espanya

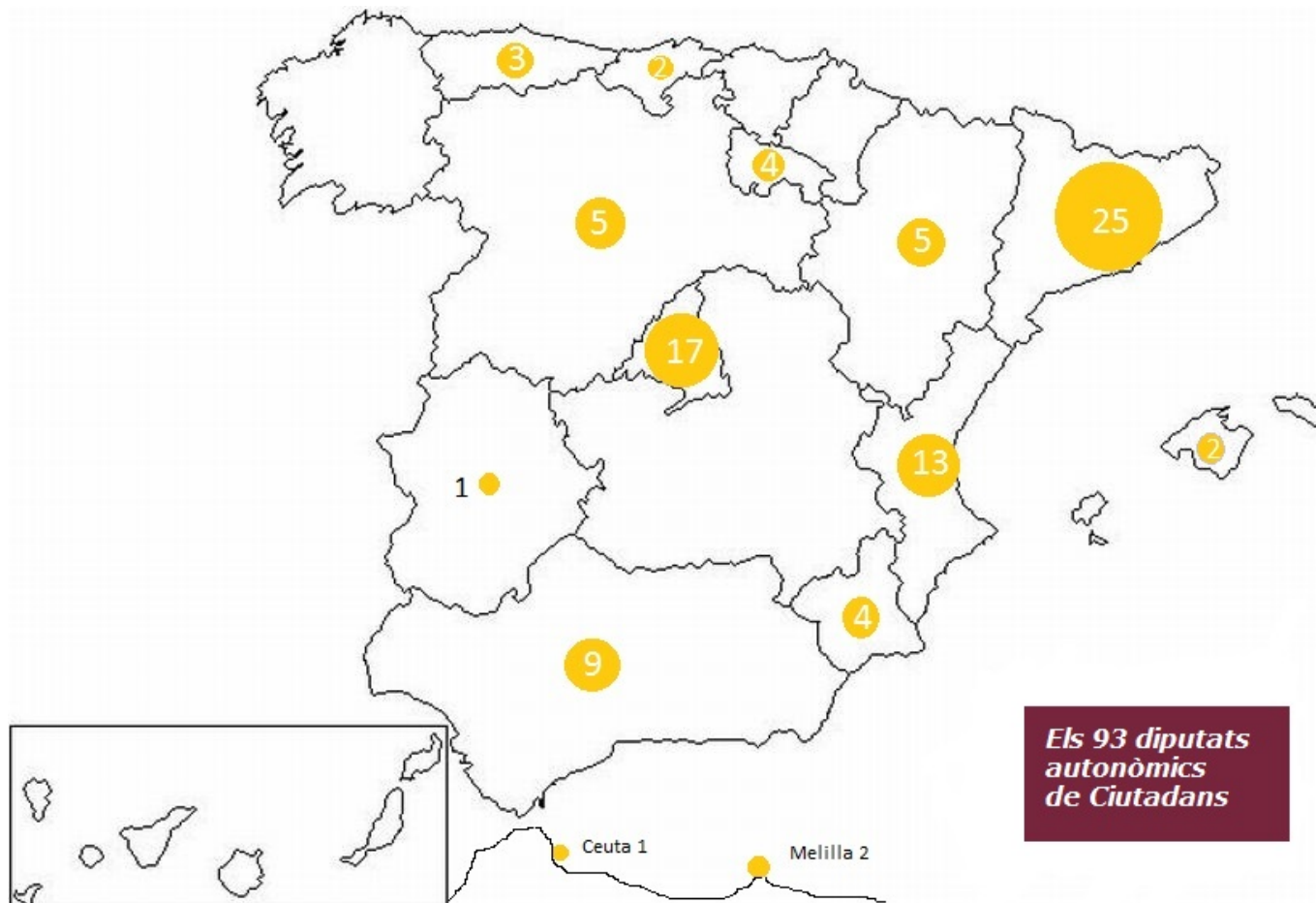
Mai abans del 2014 Ciutadans no havia tingut cap representació significativa fora de Catalunya, més enllà d'alguns regidors dispersos en algunes comunitats. I, si bé aquell any aconseguíen representació al Parlament Europeu, el gran salt arriba en les municipals i autonòmiques del 2015: **amb només 21.500 afiliats aconseguíen presentar 20.000 candidats** en les eleccions municipals i autonòmiques. Com ho fan? Una part de la resposta cal buscar-la en els partits locals i regionalistes que fan de paracaigudes a Ciutadans per tot el territori espanyol.

Un repàs a les llistes que van presentar permet identificar desenes de persones que havien format part d'altres partits en el passat. Castella i Lleó n'és un bon exemple. A Burgos, 7 dels 8 primers candidats de la llista de Ciutadans s'havien presentat el 2011 pel PCAL, el Partit Regionalista de Castella i Lleó. A Lleó també entraven a les primeres places candidats amb carrera en partits de perfil tan desconegut com CIVIQUIS o Movimiento Alternativo Social (MASS). Unión del Pueblo Extremeño ajudava de manera decisiva a formar llistes a Càceres, a Madrid hi ha el rastre del Centro Democrático Liberal, per no parlar d'Astúries i dels casos d'exdiputats d'UPyD... En algunes províncies, la integració en les llistes va arribar precedida d'acusacions de transfuguisme per tocar

poder. En altres casos, eren la consumació d'un procés d'integració o dissolució, com en el cas d'Unión del Pueblo Salmantino —també company de viatge a Libertas el 2009—, el líder de la qual ha aconseguit un càrrec a l'executiva del partit. El partit guanyava múscul... però amb quin model de creixement? A quin preu?

Les condicions dels pactes amb els partits regionals i locals mai no han estat prou ben explicades des de Ciutadans. Alguns acords fabricats previs de les eleccions europees —amb firma d'avals a la candidatura inclosos— s'han trencat posteriorment. Les crítiques més ferotges han arribat des d'Unión por Leganés, un partit local amb prou força per aspirar a l'alcaldia d'una de les ciutats més importants de l'extraradi de Madrid. Segons el seu líder, Carlos Delgado, Rivera deia als partits independents amb els quals contactaven que, un cop formalitzada la seva integració, **haviem d'enviar a Barcelona el 100% dels diners que rebien dels ajuntaments a través dels grups municipals**. En el mateix sentit s'expressa el coordinador de la Unión de Ciudadanos Independientes de Toledo, José Luis Sánchez Lorenzo: "Haviem de dissoldre la nostra formació política i entregar les bases de dades dels nostres afiliats. Les normes consistien a entregar el 15% de les remuneracions dels nostres regidors, el 100% de les assignacions dels nostres grups polítics i sotmetre'ns a les decisions del Consell Executiu". Ells es van plantar abans d'arribar a les eleccions del 24 de maig.

Ciutadans va obtenir una bona recompensa en els seus esforços per arribar a tot l'Estat: va sortir dels comicis amb **1.527 regidors a tot l'Estat i 59 diputats autonòmics nous**, que se sumen als 9 que havia obtingut a Andalusia uns quants mesos abans. Les subvencions públiques pels vots i regidors obtinguts, a més de les ajudes per a l'enviament de propaganda electoral, els van permetre afrontar sense cap dificultat el préstec que havien demanat per a la campanya. Després de les catalanes ja tenen 93 diputats autonòmics, així que, com la resta de partits, incrementen els seus ingressos també per les subvencions als grups polítics que distribueixen els parlaments. Culminen el creixement amb algun ensurt puntual: van haver de retirar algunes llistes a última hora pel fet d'incloure-hi persones sense avisar —com a Miranda de Ebro (Burgos)—, o perquè el seu cap de llista tenia passat en un partit xenòfob. És el [cas de Barberà del Vallès, on el seu candidat havia format part de la Plataforma per Catalunya](#). De fet, havia evidenciat els seus principis amb missatges com "primer els de casa" penjats a les xarxes socials.

Un mes després es confirmava el que estava cantat: Rivera es veia amb l'empenta i el suport suficients per intentar fer el salt al Congrés dels Diputats. Financen la campanya que els ha de permetre una entrada amb força al Congrés dels Diputats amb un crèdit de 4 milions al Banco Popular, que esperen tornar amb les subvencions lligades als resultats electorals. Aquells que l'any 2008 formaven part de la primera llista a Madrid en les eleccions generals mai s'haurien imaginat una campanya amb tants recursos...

Els inicis a la capital: un fracàs electoral

La nova seu de Ciutadans és també el símbol d'una nova etapa. La seu anterior era en una planta molt més modesta del carrer Carranza, també al centre de la ciutat. Allà, poc després de la fundació del partit a Barcelona, s'hi instal·la l'agrupació local de Madrid. A la capital ja no se sol recordar, però Ciutadans va **intentar presentar una candidatura al Congrés l'any 2008**. Gairebé no en queda ningú. Alguns dels que estaven en els primers llocs de la llista van marxar-ne un any després. El motiu, una polèmica coalició electoral per presentar-se a les eleccions europees.

Libertas-Partido de la Ciudadanía, fruit d'una aliança amb Julio Ariza —un empresari i polític de Navarra, exdiputat del PP a Catalunya i propietari del grup de comunicació Intereconomía— i amb l'advocat Miguel Duran —conegut, per exemple, per portar la defensa del número dos de la trama 'Gürtel', Pablo Crespo—, desperta a aquestes alçades molts interrogants. Va ser titllada des del principi de propera a l'extrema dreta. Encara avui no sabem amb pèls i senyals com es va finançar aquella campanya ni com es van gastar els diners. Darrere hi havia l'empresari irlandès Declan Ganley, l'impulsor de la marca Libertas a tot Europa. **Ciutadans publica a la seva web els comptes a partir de l'any 2010... ni rastre del 2009**, l'any electoral. Rivera era llavors habitual a

‘El gato al agua’, tertúlia política d’Intereconomía.

L’aliança Rivera-Duran-Ariza va deixar ferides obertes a la incipient agrupació de Madrid: molts dels seus militants —incloent-hi el cap de llista en les generals— abandonen el partit criticant l’aliança amb personatges obscurs i alertant del canvi de rumb ideològic i de principis. La desconfiança que els generen Rivera i la cúpula de Ciutadans arran d’aquell pacte, afirmen avui, els ha impedit tornar a incorporar-se a la formació.

Els comptes de Ciutadans

L’agrupació a Madrid, per cert, va compartir domicili social amb **Tribuna Cívica, la fundació de Ciutadans**. És un capítol desconegut per la majoria dels votants: Ciutadans, un partit que el 2008 només tenia la principal activitat a Catalunya, decideix crear una fundació amb domicili a Madrid, lluny de la seva base operativa. A mitjan abril del 2009 l’inscriuen al [Registre de Fundacions del Ministeri de Cultura](#) i no al Registre de Fundacions de la Generalitat. Ningú no controla anualment els seus comptes entre els anys 2009 i 2012. No ho fa el Tribunal de Cuentas perquè es tracta de la fundació d’un partit amb representació només a Catalunya. No ho fa tampoc la Sindicatura de Comptes perquè Ciutadans no li facilita els números al·legant que tenen la seu a Madrid. Què fa Tribuna Cívica durant aquests anys? Segons el partit, res.

Ciutadans va acabar traslladant la seu de Tribuna Cívica a Barcelona i [va presentar d’un sol cop els números dels anys 2008 a 2012](#). Es poden veure a la pàgina web del partit condensats, per cert, en una sola pàgina. Sobre el paper no hi ha subvencions ni activitat, ni tan sols cap tipus de donació empresarial; tampoc un informe d’auditoria externa. El mateix passa en els seus comptes de l’any 2013, als quals ha tingut accés CRÍTIC.

Tot i això, al març d’aquell any Tribuna Cívica va contribuir a organitzar, almenys, la “[Escuela de Invierno de Ciudadanos](#)” amb la intervenció del seu secretari general. Les jornades, curiosament, no motiven cap moviment als comptes de la fundació. La utilitzen o no? Si està inactiva, perquè no la tanquen d’un cop per evitar maldecaps? Exmembres de l’executiva a Madrid ja fora del partit no recorden utilitzar Tribuna Cívica per a res, i tampoc no tenen clar per a què es va constituir, encara que admeten que podia ser, com qualsevol altra fundació, una eina per a la formació i d’entrada de diners. Ciutadans nega que hi hagi hagut mai cap entrada de recursos més enllà de l’aportació inicial del partit.

Més enllà de Tribuna Cívica, **els comptes del partit també tenen ombres**. L’últim informe de la Sindicatura de Comptes referit a l’any 2013, per exemple, afirma que Ciutadans no va proporcionar informació sobre les donacions que havia rebut, ni el nom de les entitats financeres que els havien proporcionat diners ni les condicions dels crèdits. Ho havia d’explicar en una memòria adjuntada als comptes anuals. [En una entrevista a CRÍTIC](#), la cap de llista per Catalunya, Inés Arrimadas, no descartava que Ciutadans hagués rebut algun donatiu empresarial, sempre de manera legal, però que això mai no es va produir en el cas de la fundació.

El partit té una de les notes més altes de Transparència Internacional, però també és un dels que més advertències van acumular en l’[últim informe de partits polítics i fundacions vinculades de la Sindicatura de Comptes](#) per manca d’informació.

Una [investigació d’Eldiario.es](#) va revelar que els comptes del partit per al 2014 no quadraven i que hi havia una diferència de 8.000 euros entre els que presentaven a la web i el que després deien que havien ingressat. Ciutadans declara haver ingressat 3,1 milions d’euros el 2014, però a la web no explica d’on provenien aquests diners. Després de veure publicat el reportatge d’Andrés Gil, el partit de Rivera va respondre que havia aconseguit 1.317.520 euros en “prestacions de serveis” i

1.877.519 més en “subvencions d’exploració incorporades al resultat de l’exercici”. Aquí acaba tota concreció. Ciutadans havia aconseguit duplicar els seus ingressos entre el 2013 i el 2014.

La sospita del candidat de l’Ibex 35

Si hi ha unes declaracions empresarials que van aixecar polseguera i que van dirigir les mirades cap al creixement de Ciutadans, van ser, sens dubte, les del **president del Banc Sabadell, Josep Olliu, que al juny de l’any passat proposava crear una mena de “Podem de dretes”**. Podria ser Ciutadans? Rivera sempre s’ha intentat treure de sobre l’etiqueta de candidat de l’Ibex 35.

De les seves reunions amb empresaris en els últims mesos no n’ha transcendit gaire, tot i que sempre ha dit que és normal escoltar i reunir-se amb qui li ho demana, com el **president del BBVA, Francisco González**. A l’octubre, un grup d’empresaris de molt pes, els inclosos en l’anomenat Fòrum Pont Aeri, van mantenir amb ell una trobada discreta a Barcelona, segons va avançar a [‘El Confidencial Digital’](#). A la cita hi van assistir, entre d’altres, Salvador Gavarró (Gas Natural), Francisco Reynés (Abertis) o José Manuel Entrecanales (Acciona), tot i que finalment van caure de la llista altres grans empresaris de Madrid o de Barcelona com Florentino Pérez (ACS) o Josep Olliu (Banc Sabadell). En la reunió, s’haurien interessat, sobretot, pel seu programa econòmic i la seva política de pactes postelectorals. La transparència de les agendes polítiques, més enllà dels actes i entrevistes en mitjans de comunicació, serà fonamental per allunyar els fantasmes de la ciutadania, que cada cop més exigeix saber quins polítics es reuneixen amb qui i per quins motius.

Un apunt més: el programa econòmic amb el qual es presenta Ciutadans a les eleccions està dissenyat per l’**economista Luis Garicano**, que no es presenta a les llistes, però s’ha incorporat a l’equip directiu de Ciutadans. La seva proposta central és el contracte únic en el mercat laboral: per Ciutadans, la millor manera per garantir feina estable i flexible; pels crítics, una eina a la disposició de les empreses per acomiadar amb menys indemnització. No són els únics punts que generen discrepàncies: la seva modificació impositiva apuja l’IVA dels aliments bàsics del 4% al 7%; però, en canvi, rebaixa l’IVA al sector hotelier, un dels potents de la nostra economia, del 10% al 7%. La seva reforma de les pensions és un canvi total del sistema: permet a cada persona decidir a quina edat es jubila i amb quina pensió ho fa. Un sistema transparent per “prendre decisions d’estalvi i planificar la vida professional amb dècades d’antelació”: o una invitació a contractar plans de pensions privats a qui se’ls pugui pagar.

Les eleccions del 20-D permetran comprovar si les enquestes publicades —i també qüestionades— com les de Metroscopia per a ‘El País’ o Sigma Dos per a ‘El Mundo’ o Telecinco, tenen raó i Ciutadans es converteix en tot un referent en la política espanyola, el segon partit més votat, o si n’han inflat les perspectives com va passar en les autonòmiques i municipals del maig. Però, depenent dels resultats i dels possibles pactes que se’n derivin, el 20-D permetrà veure quin és el compromís de regeneració de la vida política que promet Ciutadans: si és nova política o manté tics de la vella i si són incòmodes o no per al poder.